

Høringsinnspill fra Kollektivtrafikkforeningen

Kollektivtrafikkforeningen er en nasjonal bransjeorganisasjon for offentlige aktører som planlegger, kjøper og markedsfører kollektivtrafikk og mobilitetstjenester.

Det er positivt at forslaget til NTP 2025-36 legger vekt på bedre og mer effektiv bruk av eksisterende infrastruktur. Å reise kollektivt, dvs. å dele på reisen, er mye av svaret på dette. Det er derfor overraskende at regjeringen foreslår å redusere ambisjonsnivået for kollektivtrafikken sammenliknet med gjeldende NTP.

Klimautvalget 2050 understreket at transportpolitikken må begrense etterspørsel etter mer transport, og at de langsiktige samfunnsmålene må ligge til grunn for de politiske prioriteringene i dag. Det er få spor av denne tilnærmingen i regjeringens forslag til NTP. Vi må starte nå med de grepene vi vet virker.

Det er bred faglig enighet om at kollektivtrafikk er et kostnadseffektivt og samfunnsøkonomisk lønnsomt virkemiddel for å gi folk en enklere reisehverdag og innfri nasjonale klima- og miljømål. Beregninger gjort for Kollektivtrafikkforeningen viser at samfunnet ved å nå nullvekstmålet vil spare 13,5 mrd. kroner sammenliknet med å fremskrive dagens utvikling.

Samtidig avhenger betydelig økte kollektivtrafikkandeler av at nivået på tilskudd øker, for å kunne finansiere vekst i linjer, avganger, sammen med nødvendige investeringer. Beregninger gjort for Kollektivtrafikkforeningen viser et økt årlig tilskuddsbehov for å nå nullvekstmålet på om lag 10 mrd. kroner frem mot 2036 sammenliknet med dagens nivå, forutsatt at det samtidig gjennomføres restriktive tiltak mot biltrafikken. Dette krever økt statlig innsats.

I NTP 2022-33 la de økonomiske rammene til byområdene opp til et årlig statlig bidrag på gjennomsnitt 7,5 mrd. kr. I ny NTP er dette foreslått redusert til 7,3 mrd, jf. tabell 12.1. For fylkeskommunene som ikke i dag har byvekstavgifter, prioriteres ingen nye midler til å styrke kollektivtilbudet.

Kollektivtrafikkforeningen oppfordrer Stortinget til å prioritere et nasjonalt kollektivløft i NTP, sammen med en satsing på fremkommelighet for buss. Vi foreslår i første omgang en ambisjon om å øke den statlige finansieringen av kollektivtrafikken opp på samme nivå som dagens fylkeskommunale tilskudd, dvs. en økning på om lag 4 mrd. kr per år.

Nye midler bør i hovedsak fordeles gjennom byvekstavgiftene, men for å nå hele landet bør også noe midler øremerkes via rammetilskuddet (tabell C) på samme måte som for fylkesveier. Rammen for tilskuddsordningen for klima- og miljøvennlig byutvikling bør også utvides, for å øke handlingsrommet for dagens mottakere, og gi rom til at flere byområder kan motta tilskudd.

Vi etterlyser også en langt mer offensiv satsing på fremkommelighet for buss på riks- og fylkesveinettet. Mindre tid i kø og mer forutsigbare avgangstider er svært viktig for de reisende. Dette er en lavhengende frukt som raskt kan gi resultater. Vi oppfordrer Stortinget til å fastsette tydelige politiske føringer for prioritering av statens veiareal i storbyene, og endre nødvendig regelverk for å ta i bruk ny teknologi til å prioritere buss.

Innspill til verbalforslag:

- Stortinget ber regjeringen gjennomføre et nasjonalt kollektivløft frem mot 2030, med gradvis opptrapping av den statlige finansieringen av kollektivtrafikken til samme nivå som dagens fylkeskommunale tilskudd, gjennom byvekstmidler og rammetilskudd til fylkeskommunene (tabell C).
- Stortinget ber regjeringen prioritere fremkommelighetstiltak for buss i byvekstavgiftene. Statlig og lokalt veiareal skal prioriteres til kollektivtrafikk, sykkel og gange.
- Stortinget ber regjeringen raskt fremme nødvendige forslag som åpner for å bruke ATK begrunnet i fremkommelighet for kollektivtrafikken, og sørge for at Statens vegvesen har en offensiv holdning til å prøve ut ny teknologi som elektroniske bussfelt, variabel skilting mm.
- Stortinget ber staten ta initiativ til å samordne offentlig betalt bestillingstransport, pasientreiser, TT-transport og kommunal eldretransport/serviceruter mm. med mål om bedre tjenester og mer kostnadseffektive løsninger.
- Stortinget ber regjeringen gjennomgå og oppdatere relevant regelverk slik at offentlige kollektivaktører kan videreutvikle kollektivtilbudet med nye delte mobilitetstjenester, herunder regulering av autonome kjøretøy, mikromobilitet mm. som del av kollektivtrafikken.
- Stortinget ber regjeringen fremme forslag til kompensasjonsordning for nullutslipps hurtigbåter og ferjer, for å unngå at miljøkrav fører til kutt i kollektivtilbudet.
- Stortinget ber regjeringen vurdere den statlige transportorganiseringen og sikre at den fylkeskommunale kollektivtrafikken får en tydeligere plass i nasjonale utrednings- og beslutningsprosesser.
- Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal plan for rekruttering av flere sjåførere i samarbeid med kollektivaktørene og fagforeninger.